

Бизнес и финанси

Икономически обзор

- 30.09.2022 г.: Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности
- 2023 г.: Актуализирана макроикономическа прогноза
- ОЛП: Темпове на нарастване

Финанси и осигуряване

- 2023 г.: Компенсации за цените на електрическа енергия
- Промени в данъчните закони

Полезна информация

- Основни процедури преди изготвяне на годишния финансов отчет
- Изтичащи срокове
- Предстоящи действия и срокове

ИКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности

30.09.2022 г.: Резултати и тенденции

3.2%

брутен вътрешен продукт

17.6%

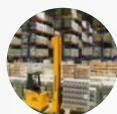
среден индекс на потребителските цени

14.8%

хармонизиран индекс на потребителските цени

Търговия на едро

В национален мащаб спадът в търговията на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия е 5%, като в кооперативната система се наблюдава ръст от 9%.

Търговия на дребно

При търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия ръстът в национален мащаб е 19%, а за кооперативната система е 3%.

Промишленост

В национален мащаб се наблюдава 24% ръст на промишленото производство на хранителни продукти при 19% ръст в кооперативната система.

Селско стопанство

Кооперативното селско стопанство отчита 29% ръст на приходите, при 22% в национален мащаб.

Туризм

Обемът на реализираните приходи в кооперативната система нараства 40% при 1.6 пъти в национален мащаб.

2023 г.: Актуализирана макроикономическа прогноза

1.6%

брутен вътрешен продукт

7.8%

среден индекс на потребителските цени (БНБ)

6.4%

хармонизиран индекс на потребителските цени

Основните макроикономически показатели за 2023 г., заложи в актуализираната прогноза на Министерството на финансите за периода 2022-2025 г. (Есен 2022 г.) са:

- ▣ **1.6% ръст БВП** при очакван 2.9% ръст за 2022 г.
- ▣ **6.4% средногодишна инфлация** при 12.7% за 2022 г.
- ▣ **2.7% ръст на потреблението на домакинствата** при 3.8% за 2022 г.

Прогнозираното забяване на растежа на БВП е пряко следствие от очакваното ограничаване на вътрешното търсене и свиване на крайното потребление.

Забавянето на инфлацията се очаква на база овладяване темпа на нарастване на енергийните разходи.

ОЛП: Темпове на нарастване

Продължава нарастването на основния лихвен процент, който по месеци е:

0.00%

от 01.02.2016 г.

0.49%

от 01.10.2022 г.

0.59%

от 01.11.2022 г.

1.30%

от 01.12.2022 г.

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

2023 г.: КОМПЕНСАЦИИ ЗА ЦЕНИТЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Народното събрание възложи на Министерския съвет да разработи и приеме, Програма за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия за небитовите крайни клиенти, съгласно чл. 36б, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката. Предвидено е компенсирането на небитовите потребители да е за периода от 1 януари 2023 г. до 31 декември 2023 г. и при спазване на правилата за държавните помощи.

Компенсацията ще е в размер 100 на сто от разликата между реалната средномесечна борсова цена на сегмента „ден напред“ на „Българска независима енергийна борса“ – ЕАД, за съответния месец и базова цена в размер на 200 лв./MWh за крайните небитови клиенти, присъединени в мрежа ниско, средно и високо напрежение.

Няма да се изплаща компенсация на небитовите крайни клиенти с цени под съответните базови цени.

ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНИТЕ ЗАКони

Закон за акцизите и данъчните складове (ЗАДС)

Утвърдено е, считано от 01.03.2023 г. да се въвежда постепенно увеличение на акцизните ставки на цигарите и тютюневите изделия (изменени чл.37, чл.38 и чл.39 от ЗАДС - обн. в ДВ бр.100 от 16.12.2022 г.).

Закон за данък върху добавената стойност (ЗДДС)

Промените са свързани с прилагането на намалената данъчна ставка, като:

- за книги, периодични издания, бебешки храни и пелени - ставката от 9 на сто ДДС става постоянна.
- за туристически, ресторантьорски и кетъринг услуги – ставка на ДДС от 9 на сто се прилага до 31.12.2023 г.
- за хляба и пшениченото брашно – нулевата ставка се прилага до 31.12.2023 г.

Закон за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)

Съгласно направено допълнение данъчното облекчение за деца, може да се ползва и от родител, на когото не е предоставено упражняването на родителските права в случаите на развод. Облекчението се ползва и при определяне на годишната данъчна основа на лице, починало през данъчната година, и при условие, че другият родител, съответно другият приеман родител или роднина не отговаря на условията за ползване на данъчното облекчение за съответната данъчна година.

Освен това е допълнено, че възстановеният данък въз основа на ползваното данъчното облекчение не подлежи на принудително изпълнение.

ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ, ПРИЕТИ ОТ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА ПЪРВО ЧЕТЕНЕ

Нови правила за определяне на минималната работна заплата

Народното събрание прие на 08.12.2022 г. на първо четене, размерът на минималната работна заплата за следващата година да се определя до 31 октомври на настоящата година и да е в размер не по-малък от 50% от брутната средна заплата за страната за период от 12 месеца, предхождащи определянето.

Удължаване прилагането на ЗДБ и бюджетите на НОИ и НЗОК

Народното събрание прие на 29.11.2022 г. на първо четене, да бъде удължено действието на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., както и законите за бюджетите на ДОО и НЗОК за 2022 г., до приемането на съответните закони за 2023 г.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

ОСНОВНИ ПРОЦЕДУРИ ПРЕДИ ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Процесът по годишно счетоводно приключване, е процес, който освен преглед на историческа финансова информация, отразява и преглед на ключови приблизителни преценки, допускания и преглед на счетоводните политики. В този материал са разгледани основните постановки и принципни положения относими основно към предприятията, които изготвят финансов отчет с обща рамка на финансово отчитане – Национални счетоводни стандарти (НСС).

Основните процедури, които са относими към годишното счетоводно приключване и изготвянето на отчет с общо предназначение, съгласно НСС зависят както от характеристиката на стопанската дейност, осъществявана от предприятието, правно-организационната му форма, отрасъла, възприетата счетоводна политика, обединението му в група с други предприятия, но също така и от характеристиките и показателите на стопанската среда, в която то функционира.

Основните процедури по годишното счетоводно приключване, свързани с изготвянето на финансов отчет с общо предназначение (на база добра практика и извлечени принципи от НСС) основно включват:

Изготвяне на план, обхващащ срокове и отговорни служители

Напълно възможно е в определени стопански структури, счетоводният екип да се състои от малко счетоводители, а на места да е само от един човек, но това не изключва възможността за разпределяне на задълженията, функциите и отговорностите на служителите, имащи отношение към този процес. Всъщност, не само счетоводителите имат отношение към процеса, но и различните други функционални звена – например отговорните служители, имащи функционални задължения към стопанската дейност следва да са запознати на кои дати ще бъде извършена инвентаризация, за да подготвят складовете, съответно да подготвят спирането и пускането на производствените мощности (при необходимост) и да осигурят представител за извършване на инвентаризация. Отговорните служители следва да имат инструкции до кои дати следва да бъдат предоставени всички документи в счетоводството на предприятието, при необходимост да подпомогнат инвентаризацията на разчетите чрез ефективна комуникация с контрагентите и предоставяне на техните контакти. Разбира се, това са примери, но процесът по годишно счетоводно приключване, е съвкупност от стъпки, в които функции и отговорност имат не само служителите, пряко ангажирани със съставянето на финансовия отчет.

Анализ на правното положение на предприятието

Този анализ обхваща преглед на промени, които оказват влияние на протичащите бизнес процеси. Възможно е през годината да е имало вливане, сливане или съответно предприятието да е прекратило определени стопански дейности (бизнес звена). В този случай биха били налице специфични особености, налагащи освен тяхното счетоводно третиране, но и представянето и оповестяването им по подходящ начин.

Анализ на счетоводните сметки

Освен чисто техническото изследване на отчитаните стопански операции, и салдата, вкл. нетно и разгърнато представяне, е необходимо да се анализира и представянето на стопанските операции, възникнали през текущият отчетен период и тяхната съпоставимост, спрямо предходния. При този анализ полезно би било да се направи обвързване между оборотната ведомост и отчета, което да се документира с цел проследимост и връзката им с отчета и оповестяванията.

Основни процедури, свързани с дълготрайните материални активи

На първо място е извършването на инвентаризация на дълготрайните материални активи (ДМА), вкл. и в тези в „процес на придобиване / изграждане“, което включва документиране със заповед за инвентаризация, в която следва да се посочат срокове, отговорни лица и инструкции за провеждане на инвентаризацията и завършва с инвентаризационен опис и сравнителна ведомост за резултатите.

Ключов момент от процеса на инвентаризация, е анализа на отчетените липси и излишъци, вкл. причините за тях, както и необходимостта от брак, като се вземат предвид факторите, оказващи влияние върху полезността за предприятието и възможността за бъдеща използваемост в дейността или за реализация чрез продажба.

Резултатите от инвентаризацията следва да бъдат утвърдени преди да бъдат осчетоводени.

Другите стъпки по отношение на ДМА касаят анализ на придобитите активи през годината и преглед за индикации за обезценка на придобитите в предходни години в контекста на СС 36 Обезценка на активи.

При анализа на придобитите през годината ДМА фокусът е върху:

- отчитането в правилните сметки и момента, от който са включени в счетоводния амортизационен план, като елемент от тази стъпка, е документирането на въвеждането на активите в експлоатация – чрез акт/протокол/становище на вътрешни експерти.
- преглед на полезния срок на годност (оставащ полезен живот), вкл. за съществените разграничими компоненти.
- амортизационните норми и дали са подходящи, спрямо оставащия полезен живот на активите.

Относими към процеса, свързан с прегледа за индикации за обезценка на активите според изисквания от СС 36 Обезценка на активи, са следните ключови моменти:

- преглед и оценка от комисия от подходящи специалисти на предприятието относно физическото и техническото състояние на ДМА, което е резонно да се документира в доклад и при необходимост протокол за брак.
- преглед и идентифициране на индикатори за обезценка на активи – например за тези, които не се използват в дейността, или работят със съществено по-нисък от предвидения или обичайния капацитет. Тук е необходимо да са анализират причините и респ. дали има индикации за трайна обезценка, или активите не работят с нормалният си капацитет, поради временни условия, обусловени от средата, в която предприятието развива стопанската си дейност.

Относно разходите за придобиване на ДМА, полезно би било, освен инвентаризация по обекти и степен на завършеност, което следва да се документира, но и проверка на капитализираните до момента разходи и дали отговарят на критериите за актив, както и актуализиране на разбиранията относно бъдещите намерения за тези активи. Важно е да се отбележи, че всички тези анализи и становища следва да бъдат документирани, като е необходимо в тях да присъства информацията относно степен на завършеност, очаквана дата за въвеждане в работно състояние, потвърждаване на разходите, направени за тези активи, а за завършените - причините, поради които не са въведени в експлоатация и дали ще бъдат ползвани в дейността.

Основни процедури, свързани с материалните запаси

Като основни процедури, свързани с материалните запаси, биха могли да бъдат посочени следните:

- Инвентаризация на материалните запаси, като задължителен елемент, е нейното документиране, като по време на инвентаризацията освен потвърждаване на физическото им съществуване, се извършва и преглед за необходимост от брак и/или обезценка.
- Съпоставяне на резултатите от инвентаризацията със счетоводните регистри, съответно документиране на тези резултати чрез сравнителна инвентаризационна ведомост, доклад от резултатите, становища на вътрешни специалисти.
- Анализ на отчетените липси и излишъци, както и причините за тях и за чия сметка ще са.
- Оценка и анализ на състоянието на материалните запаси от гледна точка на тяхното физическо състояние, срок на годност и възможност за използване в дейността или реализация чрез продажба. Препоръчително е да се разгледат и факторите, довели до обездвиженост – напр. свръхзапасеност (възможно е да е напълно резонно, поради очаквани промени в търговски условия, сезонен характер на бизнеса и т.н.). Резонно е успоредно с причините за свръхзапасеност да се направи анализ на производствената програма и поръчките, вкл. настъпилите или предстоящи промени – напр. промени в дизайн на опаковки, неработещи активи и т.н.
- Преглед и анализ на елементите на себестойността, методите на калкулиране и последователното прилагане на тези подходи, спрямо предходни отчетни периоди.

Основни процедури, свързани с търговските и други вземания

Основните процедури, свързани с търговските и други вземания включват:

- Инвентаризация на разчетите (основно с потвърдителни писма и преглед на последващи плащания). Препоръчително е резултатите от инвентаризацията да се документират в сравнителна таблица, в която да се посочат причините за отклоненията, което може да се дължи и на неправилен период на отчитане.
- Преглед и анализ на индикатори за преглед за обезценка (в т.ч. с юристи или други специалисти) – напр. преглед на статуса в Търговския регистър, преглед на възрастовата структура и причини за просрочия, съответно преглед на статуса на вземанията с отчетена обезценка през предходни отчетни периоди и причини за възстановяване на обезценката през текущия период.

Основни процедури, свързани с търговските и други задължения

Основните процедури, свързани с търговските и други задължения включват:

- Инвентаризация на разчетите (основно с потвърдителни писма и преглед на последващи плащания). Резултатите следва да се документират в сравнителна таблица, в която е препоръчително да се посочат причините за отклоненията, което може да се дължи и на неправилен период на отчитане, неполучени документи, или неправилно разбиране на условията на доставки и неправилно отчитане.
- Преглед и анализ на индикатори за отписване (в т.ч. с юристи или други специалисти) – напр. преглед на статуса в Търговския регистър, на давностен срок, възрастовата структура и причини за просрочия.

Основни процедури, свързани с паричните средства

Основните процедури, свързани с паричните средства включват:

- Инвентаризация (чрез преброяване на паричните средства в брой, потвърдителни писма до банки, преглед на банкови извлечения и т.н.). Документирането на резултатите обичайно се извършва в сравнителна таблица.
- Преизчисление на валутните салда по заключителен курс на БНБ.

Основни процедури, свързани с провизии и условни задължения

Основните процедури, свързани с провизиите и условните задължения включват:

- Преглед на възникнали задължения като резултат от минали събития, за които е необходимо да се погасят с парични потоци. Такива биха могли да бъдат провизии за връщане на стоки, провизии по съдебни спорове и т.н.
- Анализ и оценка на нови обстоятелства водещи до промени във вече начислените провизии (напр. загубено дело, промени в стопанската среда и т.н.).
- Оценка на паричните потоци, необходими за уреждане на провизиите, което би могло да се яви ключова приблизителна оценка, за която да е необходимо да се оповестят основните предположения.
- Необходимо е освен документиране на направените предположения, но и утвърждаването им и тяхното счетоводно отчитане.

Основни процедури, свързани с приходите и разходите

Основните процедури, свързани с приходите и разходите включват:

- Преглед за необичайни начислени разходи в края на периода на база на оценена приблизителна оценка, на които са начислени (напр. на база договор, размер на идентични за предходния месец, оценка от специалист и т.н.).
- Преглед на случили се (реализирани или понесени), но неначислени разходи за периода, вкл. еднократни (на база договори – напр. за отстъпки, издадени кредитни известия, издадени след края на годината, но касаещи отчетния период, признаване на рекламации за некачествена стока/готова продукция и т.н.). Резонно е в някои от анализите да бъдат включени търговски специалисти на предприятието, които да предоставят справки за начислени през следващия период бонуси на клиенти, напр. за постигнат оборот и т.н., но касаещи текущия, както и справка за рекламациите, доколкото е възможно същите да не са отчетени счетоводно.
- Преглед на документи и анализ на условията близки до края на периода или през следващия период с цел определяне на периода, за който се отнасят.
- Преглед на предоставени/получени аванси и статуса на изпълнение на услугите. В този процес е резонно да се направят процедури по инвентаризация на разчетите и потвърждаване на статуса на изпълнение на услугите.

Отчитане на данъчните ефекти

Основните процедури включват:

- Анализ на партидите по счетоводните сметки с отчетените разходи, с които следва да се преобразува счетоводният финансов резултат.
- Изчисляване на данъчните ефекти (текущи и отсрочени данъци) и попълване на ГДД.

Преглед за възникнали събития след датата на баланса и определяне на ефекти с цел изготвяне на пълни и качествени оповестявания

Основните процедури включват определяне типа на събитието след датата на баланса, ефекта, който поражда и дали събитието е коригиращо или некоригиращо. В този смисъл напомняме на читателите типове събития, а именно:

- Коригиращи събития - влияят върху отчетената (призната) във финансовия отчет оценка на активи или пасиви (решение по съдебни дела, ликвидация или несъстоятелност на клиент и др.). В тези случаи следва да се вземат счетоводни операции за коригиране на оценката.
- Некоригиращи събития - събития, които не налагат корекция в осчетоводени вече оценки, но някои от тях биха повлияли на потребителите на отчета да направят правилни оценки. В тези случаи трябва да се прецени кои от тези събития следва да бъдат оповестени в приложенията към годишния финансов отчет.

ИЗТИЧАЩИ СРОКОВЕ

- **До 31.12.2022 г.** е срокът, в който търговците могат да реализират тютюневите изделия със стари бандероли (издадени преди 01.01.2022 г.).
- **До 31.03.2023 г.** е срокът за реализация на налични бутилирани алкохолни напитки (с код КН 2208 и напитки със съдържание, равно или по-голямо от 15% vol) със стари бандероли (издадени преди 01.04.2022 г.).

ПО-ВАЖНИ ПРЕДСТОЯЩИ ДЕЙСТВИЯ И СРОКОВЕ

- **До 14.01.2023 г.** се правят годишни корекции и преизчисление на частичния данъчен кредит по ЗДДС, като коефициентът на прилагания частичен данъчен кредит се посочва в данъчната декларация по ДДС за м.12.2022 г.
- **До 31.01.2023 г.** работодателите следва да направят преизчисление на дължимия годишен данък за доходите от трудови правоотношения на лицата, за които към края на годината те са основен работодател.
- **До 28.02.2023 г.** кооперативните организации, които са изплатили през 2022 г. доходи на физически лица, включително и от трудови правоотношения, са длъжни да представят по електронен път в НАП справки за платените суми по чл.73, ал.1 и чл.73, ал.6 от ЗДДФЛ.

**Пожелаваме Ви
весело посрещане на
Коледните празници и
здрава и успешна
2023 г.**

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“

тел: 02/926 67 28

email: coop_economics@cks.bg

тел: 02/926 64 26